

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkeket a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzeket a pénztárnok —, az esetleges reklamáziókat pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

Az erd. róm. kath. státus középiskoláinak az államkormányhoz való viszonya.

(Vége)

A magyar alkotmányos kormány a fentebbiekre hivatkozva azon befolyást követelte magának a kath iskolákra, amiket a gubernium gyakorolt. A státus autonomiáját védelmezte, de meg nem védelmezte. Egyik sérelem a másik után jött, a melyek között kétségkívül a legnagyobb a kir. tankerületi főigazgatótól jött.

A fentebb említett királyi biztos leirata szerint is az ideiglenes bizottmány, mint „Erdélyi romai catholicus ideiglenes bizottmány“ kiadványait a saját címe alatt adandja ki, ennél fogva, saját hivatalos általa meghatározandó pecsétjével élend s a ministerialis rendeletek is közvetlen az „erdélyi róm. kath. ideigl. bizottmányhoz“ intézendők, és mégis ennek dacára a ministeriummal való közlekedés a kir. tanker. főigazgatók útján történt, azok lassankint a státus iskoláira épen akkora befolyást szereztek maguknak, mint az állami iskolákra. Megkönnyítette ezt, vagy legalább is nagy mértékben elősegítette az a megfontolatlanúság — vagy inkább az államhatalom iránti jóakarát, hogy a státus igazgatótanácsa alelnökévé (fungens elnök) Páll Sándort választotta, a ki egyúttal kir. tanker. főigazgató is lévén, alelnöki és főigazgatói intézkedéseit egy személyben, egy iratban tette és magát mint az igazgató tanács tisztviselője és kir. tanker. főigazgató gyanánt írta sok helyt alá, — az érettségi bizonyítványokon pedig, a hol mint igazgatótanácsos is figyelt, mindenkor csakis mint kir. tanker. főigazgató írta nevét alá.

Ez által a viszonyok rendkívül összezavarodtak és az 1883. évi XXX. t. c. 41. § ban a státusnak csak azon jogokat tartotta fenn, a melyeket addig gyakorolt; ezen gyakorlott jogok pedig szintén szóval nagyon kevesek voltak.

A státusnak a szeme tulajdonképen akkor nyílt ki, a mikor 1887-ben az érettségi vizsgálatok körül autonom jogait érvényesíteni akarta, de a saját iskoláiba aktív szerepre még be sem bocsátott.

Ezen időtől fogva a küzdelem a státus és az államkormány között elkezeredetté vált. Fokozta az, hogy anyagi erejének csekély volta miatt iskoláit nem tudta az állam által követelt színvonalra felemelni, sem alkalmas épületek állítása és felszerelése, sem pedig képesített tanerők tekint-

tetében. Az állam pedig folytonosan szorongatta — talán azal a számítlással, hogy kényszerülve lesz államsegélyt kérni és ennek árában megmaradt kevés jogait is az államnak odaadja. — De a státus autonomiájához göresösen ragaszkodott, makaeszkodott és államsegélyt nem kért. Az állapotok azonban különösen egynehány jó tanerőnek az államhoz való elpályázása folytán annyira rosszakká váltak, hogy végre megadta magát és látván, hogy a többi autonom felekezetek mily könnyen kapnak államsegélyt, a státus is megbarátkozott és a közös államadóból ő is államsegélyért folyamodott.

Ekkor azonban azt a választ kapta, hogy míg az iskolákra a jogi viszony az állam és a státus között nem tisztázatik: addig az államsegély iránti kérés érdemlegesen nem tárgyalható.

Ezen jogviszonynak tisztázására a státus 1890-ben a saját kebeléből egy bizottságot küldött ki, a mely eljárásáról a f. év május 25-én Kolozsvárt tartott rendkívüli státusgyűlésnek egy jelentésben számolt be, melyet nem rég közöltünk.

Ezen jelentést és illetőleg az elért megállapodásokat a státusgyűlés a maga részéről változatlanul elfogadta — de nehéz szívvel fogadta el. Egyesek erős támadást intéztek ellene, mert az a státus autonomikus felfogásának nem felel meg, mert benne a legfőbb kegyuri jog ürügye alatt a miniszternek s a minister révén a kir. tanker. főigazgatóknak annyi befolyás van engedve, hogy ezen iskolák alig mondhatók autonomikus testület iskoláinak, s a státus igazgató tanácsa fölött a legfontosabb pedagógiai és didaktikai ügyekben — legalább is mint jóváhagyó hatóság mindig ott szerepel a minister, és meg van engedve a kir. tanker. főigazgatóknak némely ügyekben az intézetekkel közvetlenül érintkezni, sőt maga az igazgató tanács is a miniszterrel akárhány ügyben csak a kir. tankerületi főigazgatók útján érintkezhetik, miáltal az intézetek annyira megtevesztettek, hogy azt sem fogják tudni, hogy annyi sok ur közül, tulajdonképen ki az ő hatóságuk, a minek rossz következményei kimaradhatatlanok. — Hamár a legfőbb kegyuri és állami főfelügyeleti jog alapján a miniszternek befolyás adatott is az iskolákra, de a kir. tankerületi főigazgatóknak adott hatás az autonomia szempontjából mindenesetre mellőzendő lett volna.

De a státusnak a helyzettel szemőlnia kellett és ha nem akarta iskoláinak ügyeit szegénységben való tengődés által zátonyra juttatni, a kormánnyal szükségképen ki kel-

lett békülnie, hogy már most ennek alapján az állami segélyezés ügyében is a tárgyalásokat meg lehessen kezni.

Hiszünk, hogy a közoktatásügyi kormány részéről a kibékülés folyamán tapasztalt jóindulat az állami segélyezés ügyének tárgyalásakor sem fog hiányozni azon iskolák iránt, amelyek a magyar közművelődés és állameszme megerősödése érdekében eddig oly nagy érdemeket szereztek, amelyek vallás- és nemzetiségi különbség nélkül voltak iskolák a hazai lakosságnak, s amelyek az államot oly sok kiadás-tól kímélték meg.

(E. K. Sz.)

A bányavidéki róm. kath. esp. kerület plebániáinak rövid története.

Írja: Kovács Gyárfás.

E. Zalatna. 3. A paplak. Zalatnában két plebánia lakról kell említést tennünk — a régi és jelenlegiről. — *A régi paplak* a templom tőszomszédságában — 26 évvel a templom építése után — 1776-ik évben lett emelve. Csatári Nagy József plebános — tiszt. kánonok és bányavidéki főesperes alatt. Hatalmas köépület volt; mert nemesak a plebánosnak és segédjének szolgált alkalmas lakásul, hanem az itt létezett és később említendő gimnázium két tanárának is adott hajlékot. Azonban ezen épület a gyászos emlékü Zalatna bányaváros pusztulásakor, 1848 október hó 23-án, a templom fedelével együtt hamuvá égett, melynek romjai később végkép lerontattak a volt gimnaziális épület romjaival együtt. Ezek helyein jelenleg fákkal beültetett kellemes sétátér létezik. („A zalatnai plebánia rövid tört. vázlata“ — kézirat Recker Andrásról.)

„*A jelenlegi parochialis ház*, melyben a lelkész lakik, annak előtte egy gazdászati hivatalnok — ispánnak — volt lakása, mely az 1848 évi forradalom okozta romjaiból az 1852-ik évben helyreállítatva, a zalatnai lelkészek részére a kir. kincstár által lakásul kijelöltetett. Igen kényelmes, három nagyobb-szerű szoba; eselédház, ételmi kamara, nyári konyha és pincze van benne. Az udvaron kút, négy marhának valóól, szekér és faszin van. Az udvartól bejárás egy elég nagy veteményes kertbe.“ (U. ott.) A paplak és a templom fedele másodizber új zsendelyekkel befedtetett 1865-ik évben — az előbbi zsendelyezés tizenhárom évig tartott. (Recker.) Ninger Ignác és Csiki János plebánosságaik alatt nyerte el a parochialis lakás jelenlegi igen szép belső díszítését — festését.

4. Plebánosok. A zalatnai plebánia létezése óta nemesak a bányavidéki — sőt az összes kincstári plebániáink között mindig első rangúság hirében állott és áll. — Szepeszy Ignác püspök idejében, midőn a „*Districtus Albensis Cathedralis*“ — mint más terjedtebb esp. kerületek is — könnyebb adminisratio czéljából három alesperesi körre osztatik: ezek egyike Zalatnáról veszi nevét, (Statuta Dioec. p. 20). jelölj annak, hogy a zalatnai plebánia mind anyagi helyzete, mind pedig plebánosai előkelőségeinél fogva, méltónak találta-

tott a Zalatna körüli alespereseknek székhelyévé is lenni. Azonban eltekintve ezen — csak történelmi értékkel bíró körülménytől, az egyházi közigazgatás mult és jelen élete is csakugyan azt látszik bizonyítani, hogy mint Recker András is mondja: a zalatnai plebánosok mindnyájan bányavidéki főesperesek vagy czimzetes kánonoki méltósággal voltak felruházva. — S valóban, ha az itteni plebánosok névsorán a végig tekintünk, az eddigi 15 rendes plebános között alig találunk egy-kettőt, kik az egyházi kitüntetések alesperes, főesperes — vagy t. kánonoki méltóságaival felruházva ne lettek volna. Sőt közülök többen, mint alább olvasható, nagyobb fokozatra is jutottak. — Csak egy volt közülük barát.

Mielőtt a plebánosok rendes sorozata kezdetét vette volna vagyis a plebánia szerveztetett, úgy látjuk Zalatna csak missio-szerű telep volt, hova csak alkalmyszerűleg küldettek ki szolgáló lelkészek. A Decretum Fogarasyanum illyent csak kettőt említ — *Cseh Mátyást* 1714-ből és *Fejérvári Györgyöt* 1717-ik évből. Az 1719-ik évben azonban már megkezdődik a lelkészek szakadatlan lánezolata a következő sorrendben:

1. *Horváth Mátyás* 1719–1727. Meghal itt. (A mult század elején pápai alapítványt élvezett az olmczi papneveldében. Hittudor, előbb k-fehérvári plebános.)

2. *P. Váradai Marián* 1727–1728.

3. *Lippai József* 1728–1735. (Talán az, kit Beke Anta 1722-ik évből, mint a vizaknai plebánia alapítóját említ „Papn. történeti vázlata“ 153-ik lapján.)

4. *Simon József* 1735–1744. A mult század elején pápai alapítványt élvez az olmczi papneveldében.

5. *Stefelits Márk* 1744–1771. Esp. t. kánonok. † 71 III. 23. Alatta építette Mária Terézia a templomot.

6. *Sebesvári Miklós* 1771–1775*) t. kánonok.

7. *Csatári Nagy József* 1775–1784. Főesperes. Meghal mint theol. kánonok 1798 april 26-án. A régi plebániának alatta építettet.

8. *Hene Ferencz* 1784–1798. Az erdélyi egyházmegyének egyik legnevezetesebb papja. Az 1777-ik évben felszenteltetik; 79 tekei pl., 82 k-fehérvári tanár, 84 alesp., és zalatnai plebános t. kán., 98 iskolás — 1800 mester, — 1802 theol., — 1807 főesp., 1808 örkán, 10 apát, (B. M. V. de Kerez) 13 énekes, — 15 olvasókan., 26 prépost és püspöki helyettes, 30 duleinói püspök, írt egy munkát illy czím alatt „*Beiträge zur dacisehen Geschichte, Hermaunstadt 1836*“. Meghal 1835. jan. 27. A zalatnai misealakok legnagyobb ötevénye. Nevét jelenleg 1407 fnt 35 kr. kápolna-mise alapítvány hirdeti e plebániában.

9. *Hilbert János* 1798–1800, 1782 II. ph. 88 pap; 89 közp. tanulmányi felügyelő Pesten, 89 a k. fehérvári papneveldében a szentírás tanuló tanára, 98 zalatnai plebános. † 1800 május 20-án.

10. *Schlaut Sebestyén* 1800–1842. Született 1766 január 28-án; 90 november 7-én felszenteltetik; 93 leváltárnok; 96 ceremoniarus, 99 szebeni tanár, 1800 zalatnai plebános,

*) Recker András 1775–1776 Keresztes Ferencz nevűt említ a „Zalatnai plebánia rövid vázlatában.“ Ekként Csatári Nagy József nem 7-ik, hanem 8-ik lenne a plebánosok sorában; 1776-tól Hene 9-ik s így tovább. En a chronikai sorrend alapjául a „*Decretum Fogarasyanumot*“ vettem: ebben pedig Keresztes hiányzik.

15 alesperes, 17 gym. igazgató, 18 főesp., 19 t. kanonok. † 42 febr. 22-én 77 éves korában.

11. *Bodnár Lajos* 1842—1849. — Született 1798 okt. 13-án; 1824 szept. 28-án pap. Piarista volt kezdetben. Károly-fehérvárti bölcsészeti és Egerben hittani tanulmányait végezve szerdahelyi plebános, 27 szebeni, — 33 zalathnai tanár, 41 egyszersmind coadjutor, 42 plebános és gymn. igazgató, 48 t. kanonok, 49 nagyági plebános, 51 bányavidéki esp. és iskolai felügyelő, 64 iskolás kanonok, 69 papneveldei igazgató, 70 az esperességről lemond. †? Nagy classikai ismeretekkel bíró kedves öreg ur volt. Emlékszem, midőn 1865 évben Fehérvárt a szent-Imre-felvidei növendék voltam és ő Régens oly odaadó szeretettel csingított rajtunk, mintha édes atyánk lett volna. Figyelmét mint intézeti igazgató nemcsak a nevelésre fordította és kitünő ellátásban részesített, hanem mint klasszikus veterán tanterfőből — neveldei elfoglaltsága mellett is — kiűtött a professori buzgóság. Esténként — vacsora után — bejött muzeumunkba; mint gondos atya gyermekeit — maga köré gyűjtött; a rosztól óvott, jóra figyelmeztetett, a latin nyelvből korrepetáltott s a legkiválóbb szeretetét azzal éreztette, ki a „Quae maribust“ legjobban tudta. — Emléke legyen áldott!

12. *Rackker András* 1849—1871. Tekei szász származás. Született 1812 okt. 18-án; 34 ápril 4-én felszenteltetik és szebeni tanár lesz; 36-ban brassói káplán; 37 tekei plebános; 43 m. parti plebánosnak nevezetik ki, de helyt marad, 46 felső-tömösi és 49 évben zalathnai plebános lesz. Az 1848 évi forradalom okozta romjaiból alatta nyeri új renováltatását a templom s az ispani szállás is alatta engedtetik át a kincstártól 1852-ik évben — a jelenlegi újabb lelkészi lakásul. Takarékos és nagy vagyonra szert tevő gazda volt. Rokonok és jótékony czélokra 30000 frt hagyományozott. — Az 1871-ik évben egy nagyobb mérvű külföldi utazást szándékozott vala tenni, de alig jutott Budapestig, itt rosszul lett. Visszatért és torok bajban elhunyt 1871. október 20-án. Az egyházi vagyon ismertetésénél még lesz szó róla.

13. *Racker András* halála után, hét hónapi szünet közbejöttével, zalathnai plebános lesz *Kapatán Márton* 1872 június havától 1875 augusztusig. Szamosújvárt született 1813 nov. 11-én; pappá szenteltetik 39 aug. 22-én és polyáni káplán lesz; 41 sz.-somlyói tanár; 42 zalathnai tanár és káplán 46 topánfalvi, 54 sepszi-szentgyörgyi plebános; 69 t. esperes és verespataki plebános; 70 esperes; 72 zalathnai esp.-plebános és 1875 augusztus 22-én értesítettük a kerület, hogy kánonok és papneveldei rektornak neveztetett ki. E kiténtése és hivatalában sokáig nem tevékenykedhetett, mert a öregséggel járó gyengélkedések csendes visszavonulást követeltek, mit ő szülőföldjén — Szamosújvárt keresett és talált fel.

14. *Ninger Ignác* 1875 — 1885. Született Nagyágon 1824 ápril 25-én. Pap lett 1847 május 29-én. Tevékeny élet-hivatását miot kolozsvári káplán kezdette meg. Azután 1850 tanárrá kineveztetvén, mint ilyen 1868-ig Szeben és K.-Fehérvárt fejtette ki tanügybuzgóságát huzamosabb időn (1854-1868) a fehérvári gymnásium igazgatói tisztet is viselve, **Tanítványai szerették, mert népszerű tanár volt és tisztelték, mert tanult férfial volt a tanúgynek, melynek katedráján vonzó előadásával bilincselte le hallgatói figyelmét.** 1868 óta **kizárólag** a lelképásztori téren működik. Szerdahelyen, Tüvisen

Zalathnán és jelenleg Nagyszebenben. A szentszéki ülnökséget még fehérvári tanár korában elnyerte. 1881-óta, előbb a bányavidékek s azután szebeni plebánossá kineveztetése óta (1885) szeben — fogarasi kerületek főesperese — és az erdélyi egyházmegye „Ninger bácsija.“ Az Isten és hűvek szeretete tartsa meg sokáig!

15. *Csikó János* 1885. — Apanagyfaluból jött ide, előbb szászrégeni káplán volt. 1843-ik évben született. Tevékenység és hivatali pontosság jellegzőbb epithetonjai. 1892-óta kerületünk fungens alesperese, ki mint ilyen elődjeinek méltó utóda. Történelmi értékkel bír azon ténykedése, hogy a bányavidéki esp. kerületi papság az ő lelkes kezdeményezése folytán fogott hozzá s tartotta 1892 év őszén legelső *általános* koronagyűlést s folytatja tovább megzafolva így ama balvéleményt, hogy magasabbak a körülöttünk emelkedő hegyek, hogysen a testületi szellem át tudná rapálni. Közkedveltsége kerületünk missio-lelkészeinek öszekötő kapasa.

Ezekben emlékezem meg a zalathnai lelkészekről. Forrásaim voltak: a „Decretum Vis. Can. Fogarasyanum“, „A zalathnai plebánia rövid történeti vázlata“ — Racker András tól (kéziratok) Azután az életrajzokra Beke Antal „Papnevelde története“, Protocollum Regii Gymnasii Zalathnensis 1790, Csikó János plebános személyes közleményei és a minden napi élet, valamint saját tapasztalataim.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Jegyzőkönyv** az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat f. hó 4-én tartott XVI r. közgyűléséről.

Jelen voltak: nagys. Dr. Tódor József székesegyh. kanonok, országgyül. képviselő és társul. alelnök, nagys. Tamási Aron székesegyh. kanonok, Görög Joachim gyszmitklósi örm. szert. plebános, Flóri József bosszuaszoí és Gál Miklós téri plebánosok, Steiniczter Ede szt. széki ülnök és papneveldei spiritalis, Kőrödy Péter és Vass Albert theol. tanárok, Embery Árpád szekelyudvarhelyi főgymn. tanár, Butyka Sándor püspöki titkár, Forster János püspöki szertartó, Dr. Cserni Béla főgymn. tanár és társul. ellenőr, Straubert Ödön főgymn. tanár, Német Gyula székesegyh. káplán, Chász György főelemi és Kolumbán Agoston tövisi tanítók, a végzett hittan-hallgatók és Zlamál Agost főgymn. tanár és társul. titkár.

1) Dr. Tódor J. alelnök a közgyűlést megnyitja. Mindekelőtt abbéli sajnálatának ad kifejezést, hogy társulatunk érdemes elnökét nem tisztelhetjük jelen közgyűléstünkön. Ez alkalommal semminemű tematikus fejtegetésbe nem bocsátkozik és ünnepélyes megnyitó beszédet sem tart. Erre nézve indokai vannak, melyek azonban elő nem terjeszthetők. Üdvözli a társulat tagjait s Isten szent nevében a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

2) Dr. Tódor J. alelnök felbivja Zlamál A. titkárt, hogy évi jelentését tegye meg. A titkári jelentés így hangzik:

„M. t. Közgyűlés!
Irod. társulatunk magas szios feladatát az eddig tartott 15 közgyűlésen oly sokan és annyiszor vázalták ékesnél-ékesebb

eszmékben és szavakban, hogy csakugyan ismétlésbe esném és így csak félig meddig végeznék hálás munkát, ha társulatunk XVI r. közgyűlésén is ezen feladat fejtegetésébe becsátkoznám. Társulatunk feladatát mindnyájan igen jól ismerjük s egyuttal ismeretesek előttünk azon eszközök is, melyekkel ezen feladatot megoldhatjuk, vagy — szerény tehetőségünkhöz képest — ezen feladat megoldását legalább is megközelíthetjük. Vajha minél előbb értehnők el azon boldog, azon jobb kort, midőn elmondhatjuk, hogy dús eredmény szorozza társulatunknak a közjó előmozdítására irányozott törekvéseit. De hát ehhez áldozat, és szakadatlan munka kívántatik. S tudvalevő dolog, hogy a magyar ember inkább szeret lelkesedni, mint tenni, — inkább frázisolni, mint áldozni.

Pedig a nagyhangú frázisok helyett a tettekben nyilvánuló áldozatkészséget kell megszoknunk s ennek kell minden adott alkalommal kifejezést adnunk. Ez létesítette társulatunkat, ez tartotta fenn s ez egyedüli panaceaája, biztosítéka jövőjének. Hiszen társulatunk feladatával is úgy van a dolog, mint a tölgyfával: minél mélyebbre ver gyökeret, annál magasabbra nő koronája. Ha társulatunk tagjai munkásságot, az áldozatkészséget lelkükbe beplántálják s azok folytonos gyakorlása által azokat növelik, terjesztik: társulatunk fája, melynek minden egyes tag mintegy ágát képezi, dűsan fog virulni, magasra fog koronája nőni.

De hat ettől még messze, nagyon messze állunk. Társulatunk a maga szűkös hatáskörében ugyan mindent elkövet, hogy minél többet és jobbat tehesen. A közönyösség azonban, mely minden téren grasszál s mely — nekem úgy tetszik — vége felé siető századunk utolsó évtizedeinek változatos karakteristikonja, nagyban gátolja feladatunk teljes megvalósítását, munkásságunk diadalát.

Mert hiszen a közönyösségnek kell betudnunk, hogy társulatunk tagjai nem igen szaporodnak, — hogy társulati pénztárunk még mindig ném érte el a biztos egyensúlyt s hogy tagjaink munkássága nem nyilvánul oly mérvben, mint a hogyan annak — tekintetbe véve az erdélyi katolikus papság és más hivatott tényezők intelligenciáját — világ elé kellene lépnie. Igaz ugyan, hogy ezen közönyösség szegénységünkben leli egyik fő okát. Tény az, hogy hol verseny fejlődik, s hol ezen verseny győztese akár anyagi, akár erkölcsi jutalomban részesül, ott nagyobb — hogy üzleti kifejezést használjak a concurrencezia. Ha elég pénz állana rendelkezésünkre s így pályadíjak kitűzése által tudnók hivatott embereinket mintegy lethargiajunktól fölrázni, sokkal élénkebb és így kihatóbb volna legalább is irodalmi működésünk. Ez már az emberi természet egyik sajátos jellege, melyet ignorálni nem szabad s nem is lehet. Azt hiszem azonban, hogy nemsokára bekövetkezik azon idő, midőn pénztárunk az ilyen pályadíjak kitűzését meg fogja engedni.

Voltak és vannak azonban bál Istennek — még emberek, kik tiszta ambíciótól sarkalva társulatunknak kiváló barátai és önzetlen munkásai. A fini hála legőszintébb érzetével kell első sorban kegyelmes főpásztor urunk Ó Nagyméltósága jószágát felemlítenem. Mint áldásos püspökségének minden évében, úgy a folyó évben is 400 frrtal kegyeskedett társulatunkat megajándékozni s egyuttal 26 szegényebb pap és kántortanító részére lapunkra előfizetni. Ft. Darvas János bácsi esperes-plebános pedig éppen tegnapelőtt azaz f. hó

2-án juttatott 40 frrt lapunk felelős szerkesztőjének kezébe, mely összeget társulatunk pénztári hivatala már átvette. Olyan szép tények ezek, melyek a mily ritkák, ép oly felemelőek és követésre méltók. Isten fizesse meg!

Társulatunk lapja rendesen jelent meg. Diesőségesen uralkodó szentséges Atyánk ez idei jubileuma alkalmával — ép úgy mint tavaly kegyelmes főpásztorunk jubileumakor — díszszámot adott ki s ezt egy igazán esinos díszkötésű táblában szent Atyánk legmagasabb színe elé juttatta. Ő szentsége hathatós áldásával erősített meg minket a további munkásságra. Hálával kell — lapunkról szólva nsgos Dr. Tódor József kanonok és országgyűl. képviselő úrról lapunk érdemes alelnökéről megemlékeznünk, ki lapunknak kauziót szerezni kegyes vala s ez által annak politikai jellegét megmentette.

A „Közművelődés“ ez idén is megfelelt a hozzá fűzött várakozásoknak. Legalább is számos laptársunk elismerésével dícselkedhetünk. Köszönet mindazon barátainknak, kik munkásságukkal lapunkat megtisztelték: első sorban a t. szerkesztő bizottságnak, aztán kiválóan Kovács Gyárfás topánfalvi plebános urnak, ki széles körökben méltó feltűnést keltett s kegyelmes püspök Urunk által is magaslatolag elismert egyháztörténelmi dolgozataival lapunknak igazán díszére és büszkeségére szolgált.

A központi választmány 4 rendes gyűlést tartott, melyeken tagfelvévési és kilépési, kiválóan pedig pénztári ügyekkel foglalkozott. Hála a választmánynak, különösen pedig a pénztári hivatalnak, pénztárunk kezd a rég óhajtott egyensúly felé közeledni, mely örvendetes körülmény társulatunk szellemi munkásságára is jótékonyan fog hatni.

A társ. tagok száma nem igen változott. A múlt évi számmal összehasonlítva volt a múlt évben 20 alapító-, 118 pártoló-, 113 rendes tag s a „Közművelődésnek“ 118 előfizetője. Ez évben pedig volt 20 alapító-, 119 pártoló-, 115 rendes tag s a „Közművelődésnek“ 114 előfizetője.

Társulatunk hivatalos lapja a „Közművelődés“ betenként 450 példányban jelent meg. Szétküldetett 6 hivatalos-, 37 cseres-, 8 ingyen-, és 368 alapító-, pártoló- és rendes tag-sági s előfizetési példány.

Ezeket véltem alkalomszerűnek és szükségesnek felsorolni. Nem használtam társulatunk ezen képének vázolásánál tulságosan élénk színeket, nehogy káros illúziókban ringassuk magunkat, de viszont örízkedtem a desperáció fölkelésétől. Társulatunk képe eléggé örvendetes s fokozott munkássággal és áldozatkészséggel azt a közel jövőben még szebbé, örvendetesebbé varázsolhatjuk. S ez mindnyájunk óhaja és törekvése.

Méltóztassanak jelentésemet tudomásul venni.⁴

Zlamál A. jelentését a közgyűlés helyeslő tudomásul veszi s annak a jegyzőkönyvben való megörökítését határozza el.

3) Dr. Tódor J. az állandó számvizsgáló bizottságot hívja fel, hogy jelentését tegye meg. Tamási A. előterjeszti a jelentést. Dr. Tódor J. alelnök megjegyzi, hogy a közgyűlésnek jogában áll egy a saját kebeléből válasszott bizottság által az évi számadást revideáltatni, mielőtt a végleges felmentést megadná. A központi választmány azonban minden egyes gyűlésén a pénztári hivatal által benyújtott számadást megvizsgálta, azt helyesen találta s ennek következtében az ideiglenes felmentést esetről esetre megadta. Ha a közgyűlés az

adott jogával élni kíván, kéri egy bizottság kiküldését: ha pedig a választmány eljárásában megnyugszik, akkor a pénztári hivatalnak az 1892 évi számadások kötelezettsége alól a végleges felmentést megadja. — A közgyűlés a választmány eljárásában teljesen megnyugszik s a pénztári hivatalnak az 1892 évi számadások kötelezettsége alól a végleges felmentést elismerése mellett adja meg. —

4) Dr. Tódor J. alelnök a maga, tisztársai s a szerkesztő-bizottság nevében az eddig viselt tisztról lemond. Megköszöni a bizalmat s napirendre tűzi a tisztviselők s a szerkesztő bizottság választásának megejtését. Együttal ajánlja korelnöknek Tamási A. kanonokot, korjegyzőnek pedig Kóródy P. theol. tanárt. Dr. Cserni B. tekintettel arra, hogy Dr. Tódor J. társulatunk érdemlő alelnöke a társulat megalakulása óta annak egyik legbuzgóbb faktora volt, azt ajánlja, hogy Dr. Tódor J. alelnököt egyhangulag elnökké kiáltja ki a közgyűlés. A közgyűlés Dr. Cserni B. indítványát lelkesedéssel és éljenzéssel fogadja s Dr. Tódor József alelnököt egyhangulag elnöknek kiáltja ki. Dr. Tódor J. elnök ékes szavakban mond köszönetet. Főfeladata leendő, hogy a társulatot pangó helyzetéből a virágzás fokára emelje. Kéri az alelnök megválasztását. Dr. Cserni B. azt hiszi, hogy a közgyűlés legforróbb óhaját tolmácsolja, midőn azt indítványozza, hogy a közgyűlés Tamási A. kanonokot, ki társulatunknak szintén egyik legtevékenyebb tagja, alelnökké egyhangulag válassza meg. A közgyűlés általános éljenzés közepette Tamási A. kanonokot alelnökké egyhangulag kiáltja ki. Tamási A. alelnök üdvözlő Dr. Tódor J. elnököt s kéri egyttal a társulat tagjainak jóindulatát és közreműködését, hogy ezen fontos tisztnak a kellő eredménnyel megfelelhessen.

Ezután a titkár megválasztása következett. Straubert Ö. indítványozza, hogy Zlamál A. volt titkárt a közgyűlés bizalmával továbbra is ruházza fel. Zlamál A. köszönetet mond a kitüntető bizalomért, de — hivatkozva sok oldalú elfoglaltságára, a titkári tiszttel el nem fogadhatja.

Dr. Tódor J. elnök elrendeli a szavazást, a szavazatszedő bizottság tagjainak Tamási A. elnöklelte alatt Görög J. és Butyka S.-t nevezi ki s a gyűlést 5 perczre telfüggeszti. A gyűlés megnyitásával Görög J. számol be a választás eredményéről. Beadott összesen 14 szavazat s ebből Kóródy P.-re 11, Zlamál A.-ra pedig 3 szavazat esett. Dr. Tódor J. elnök Kóródy P. theol. tanárt megválasztott titkárnak jelenti ki. Kóródy P. ezen tiszttel el nem fogadja. Annyira túl van halmozva teendőikkel, hogy legjobb igyekezete mellett sem tud az ezen új tiszttel járó kötelezettségeknek megfelelni. Többek felszólalása után azonban a titkári tiszttel elfogadja. Most a pénztárnok és ellenőr megválasztása került napirendre. Beadott összesen 15 szavazat. A pénztárnoki tisztre Vass A. theol. tanár 10 s az ellenőri tisztre Dr. Cserni B. eddigi ellenőr 11 szavazattal választattak meg. A szerkesztő-bizottságba: felelős szerkesztőnek Zlamál A. 14 szavazattal, szerkesztőtársaknak pedig: Dr. Cserni B. 14, Bálinth Gy. 12, Fejér Gerő 14 és Vass Albert 10 szavazattal választattak meg. Zlamál A. fel. szerkesztő a közgyűlés bizalmában a társulat lapjával való megelégedését látja. Igyekezni fog szerkesztőtársaival együtt ezen bizalomnak mind inkább megfelelni. Végül a belső és külső választmányi tagok megválasztása következett. Megválasztottak belső vál. r. tagoknak: Bálinth György, Butyka Sándor, For-

ster János, Imets F. Jákó, Pál Antal, Steiniczter Ede, Straubert Ödön és Zlamál Agost. — belső vál. póttagoknak: Chósz György, Fejér Gerő, Sztg. Nagy Géza, és Rejőd József. — külső vál. r. tagoknak: Bálinth László, Both Ferencz, Buzás Mihály, Csiszér János, Darvas János, Dorgó Albert, Embery Árpád, Ferenczy Károly, Földes József, Gergely Ignác, Jung Cseke Lajos, Konez István, Kovács Gyárfás, Kovács Ferencz, Karácson Márton, Müller Ede, Murányi Kálmán, Ninger Ignác, Rószkosni Elek, Dr. Salzbauer János, Spaller József, Dr. Szamosi János, Sánta János és Vitos Mózes, külső vál. póttagoknak végül: Biró Sándor, Csató Ferencz, Kolumbán Agoston és Veress Antal.

5) Dr. Tódor J. elnök, mivel indítvány nem nyújtott be s így a tárgysorozat be van fejezve, a megjelent tagoknak nemese érdeklődésükért köszönetet mond s a közgyűlést — melynek jegyzőkönyvét Tamási A., Dr. Cserni B. és Steiniczter E. fogják hitelesíteni — bezárja.

K. m. f.

— **Hogy készül az új pénz.** Körmöcbányáról a következő érdekes adatokat közlik az új pénzről:

Érdekelni fogja minden bizonynyal a közönséget megtudni, hogy az új pénzzel mennyire vagyunk már.

1. Az első 20 koronás darabok m. évi okt. 17-én lettek a pénztárba beszolgáltatva; elkészült belőlük a tegnapi napig 5.085,475 darab, elszállítva lett 5.073,879 darab. Április végeig feldolgoztak 26,579 kgr. színaranyat.

2. Egy koronás darabokat m. évi decz. 21. óta vesz át a pénztár, a miből: átvett eddig 10.129,191 drbot, elszállított 7.158,101 darabot. Április végeig feldolgoztattott 29,778 krg színezüst.

3. Huszfilléreseket m. évi decz. 10-ike óta szállít a mű-elkészült belőlük 9.146,340 drb. elszállított 7,516,849 darab.

4. Tízfilléresekből f. évi jan. 31-ike óta 3.700,826 darabot vett át a pénztár, elszállított 2.806,891 darabot.

5. Kétfilléreseket f. évi márcz. 14-ike óta készítenek; elkészült pedig 4.474,351 darab, elszállítva lett 4.018,932 darab.

Egy filléreset f. évi márcz. 25-ike óta veretnek; kivertek eddig 1.072,287, elszállítottak 653,287 darabot.

Az első tizkoronások most vannak munkában.

Az arany s ezüst kisebb-nagyobb mennyiségben folyton érkezik. Az arany kerül a hazai bányákból, a központi állampénztártól, a töfémező hivataltól, részint kereskedelmi uton szereve a bankok által. Mióta az új pénz készül, érkezett 43.965 kgr. Régi ezüstpénz december végeig 1 millió 6 százezer forintnyi értékben lett a pénzverőnél besosztva. Most érkeznek a negyedforintosok, hogy beolvassassanak és egykoronásokká veretessenek át. A nikellemezeket szállítja berndorf, bronz-lemezeket a budapesti Weiss Berthold és Manfréd-féle első magyar érczárugyár.

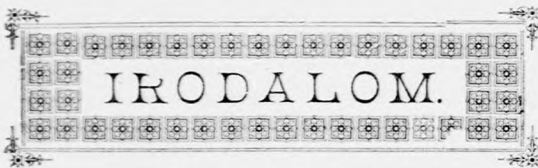
A pénzverőben, mely rendszeren 40—50 állandó munkást foglalkoztat, dolgozik most 330 munkás; a 16 sajtó képes paponként 300,000—500,000 darabot verni.

A kinek nincs alkalma betekinteni a munkába, annak fogalma sem lehet arról az ember testi és szellemi erejét megfeszítő munkáról, milyent végeznek most a pénzverő hivatal tisztjei, akár az ellenőrzés, akár a felelősség tekintetéből. A sajtókból kikérülő nagy pénzmennyiség mellett nem

is volna csuda, ha netán egy-egy hibás darab is átesuszne. A pénz részint a központi állampénztárakba, részint közvetlenül a budapesti állampénztárba és a pozsonyi, kassai, győri, debreczeni, szegedi, temesvári, nagy-szebeni, kolozsvári, tiumei zágrábi és eszaki főadóhivatalokba szállítatik el.

A pénzverő, mióta az új pénzt készíti, tekintettel a mindig meglevő nagyobb arany- és ezüst-készletre, az Esztergomból ide vezényelt főhadnagy parancsnoksága alatt álló 36 főnyi katonai csapat által őriztetik. Katonai fedezet alatt hozzátik be az állomásról az arany és ezüst s ugyanígy vitetik fel az elszállítandó pénz.

A város és vidék nagyobbbrészt szegény lakossága kezdi már érezni az új pénz veréséből keletkezett új keresetforrást; munkabér czímén havonként 5–6000 frt fiztetik ki s ez ennél a szegény népnél sokat jelent.

Könyvismertetés.

„Életpályák. Utmutató minden pályára, az arra előkészítő összes tanintézetek, tanfolyamok és vizsgák ismertetésével, különös tekintettel a katonai nevelő és képző intézetekre, az ipari, kereskedői és általában kevésbé ismert pályákra.

Az összes minősítő, szervező törvények, szervezeti szabályok, rendeletek, utasítások, ministeri jelentések, iskolai értesítők alapján összeállította Ferenczy István nagyszebeni m. kir. államfőgymnasiumi tanár. Megjelent a nagyszebeni m. kir. államfőgymnasium 1893 évi értesítőjében, mint önálló füzet is kapható Pozsonyban Stampfínel.“

Ugorika évad és az iskolai értesítőik ideje megérkezett. Az ugorika évad az ő kánikulai hőségével, érdektelen furdó tudósításaival s a szokásos tengeri kígyó vagy Ubrik Borbára-féle meséknek felélesztésével s az iskolai értesítők légiója, a melyekben tárgyalat értekezéseknek, fájdalom, legnagyobb része, csak azért iratott, hogy senki se olvassa el, avagy gyakorlati hasznuk nem lévén, az értesítők töltelékül szolgáljanak. Ez irányban mennyiszor szállaltak föl okosabb fők, nem szükség bizonyítgatnom. S mindezek dacára kezét mernék adni rá, hogy az ideu sem lesz különben.

A nagyszebeni államgymnasium ez idei értesítője örvendetes kivételt képez; örvendetesen lerázta magáról a copfot s elvont, lehet szaktudós előtt értékes, de általános szemponatokból vajmi csekély értékű értekezések helyett, egy valóban gyakorlati irányu és haszna művel lépett a nyilvánosság elé.

Pályaválasztás! Mily fontos és nehéz kérdés! A ki neveléssel foglalkozik, akinek az ifjuság jövőjéről kell gondoskodnia, csak az képes megítélni, mily fontos e kérdés; mily és mennyi nehézségekkel kell küzdenünk akkor is, ha az ifju életpályájával tisztába jött, választott már. Az utak és módok, lehetőségek, a különböző feltételek és kívánalmak mindmegannyi égető kérdések, melyekkel tisztába jönni mennyi fáradságba, utánjárásba kerül. E nehézségeken akart

segíteni Ferenczy tanár ur. És feladatát sikeresen meg is oldotta. Oriási fáradságba és utánjárásba került neki, mint ut-törőnek e téren, e füzetnek összeállítása.

Mint előszavában felemlíti, ő is azon előítéletek lerontásán fárado, melyekkel nálunk uton, utfélen az ipari, kereskedelmi és katonai pályák iránt viseltetni szokás. Pedig eltekintve sok más körülményektől, mindmegannyian jólétet biztosítanak. Tovább folytatván így szól:

„A gyakorlati pályákkal szemben táplált előítélet oka, hogy a hivatalon szellemi proletariatus oly ijesztő mérvben szaporodik . . . Sokkal kedvezőbb az iparosok, gyárosok, kereskedők és földműveléssel foglalkozók helyzete.

Ezek rövidebb tanfolyamú iskolákat végeznek és midőn a birói, orvosi és közigazgatási pályára szánt ifjakat még segíelyezni kell, a gyakornoki és kezdő éveken, akkor az előbbieket már töképpénzzel rendelkeznek.“

Valóban helyes elvekből kiindulva vállalkozott a munkára. Munkája minden irányban felvilágosítást nyújt az azt szükségülőknek. Világos stylus, könnyen áttekinthető berendezés, a végén tárgymutató.

A végzeit osztályok főczimébe csatolja először általánosságban azon pályákat, melyekre azok képesitene. Azután részletesen tárgyalja az egyes pályákat, azok feltételeit, módosztatit, a szükségelt vizsgáknak tananyagát, sokszor folyamodási mintákat is csatol azokhoz. Világosan feltünteteti kihez intézendők a folyamodványok, minő kellékekkel kell, hogy ellátva legyenek azok stb.

Mutatónyul legyen szabad egy kis részt idéznem.

I. osztály. Az első osztályt végzett tanuló az alabb részletesen elsoroltakon kívül léphet: földművelői, ipari és kereskedői pályára, földmivesi, gazdasági, kertészeti és vin-celler iskolába; ipari tanfolyamokra és tanműhelyekbe (I. II. o.)

Részletesen tárgyalatnak az I. oszt. alatt.

1. Erdőri szakiskolák.

2. Katonai alreáliskolák és katonai nevelő és képző intézetek általában. E főpont alatt részletesen közli: az intézeti helyeket, felvételi feltételeket, a felvételi vizsga tananyagát egész terjedelmében.

3. Matróz iskola.

4. Pénzügyi pálya.

Ilyen beosztással halad az egész műven keresztül előadván a legmagasabb képzettségi fokig a szükséges dolgokat. A mellett az összes pályák a tárgymutató szerint önállóan és gyorsan feltalálhatók. P. I. felkeresem a tárgymutatóban, szerzetes rendek, fordítván az 50-ik oldalra találok:

„A szerzetes rendek buzgó vallási gyakorlatokon kívül lelkeskedéssel, hitoktatással, és más tudományok oktatásával foglalkoznak; némelyek, mint az irgalmas testvérek ezen kívül betegápolás és gyógyításban is buzgólkodnak

A belépéshez szükséges hitbuzgóság és különös hivatottság. A belépni kívánó növendékek bármily rendnáznál jelentkezhetnek, hol a rend tartományi főnökéhez intézett keresztlevéllel, iskolai és orvosi bizonyítvánnyal, szülői vagy gyámi beleegyezéssel felszerelt folyamodványaikat benyújtják és a tartományi főnök rendelkezése szerint esetleg felvételi vizsgát tesznek.“ stb.

A nagy hiányt pótló derék művet minden szülő, gyám-tanintézeti előljárónak, tanítóknak s általában minden művelt.

embernek, ki az ifjú nemzedék élevezéljának meghatározására bivatva van és arra befolyással bír, a legmelegebben ajánlom.

Prokupek Sámuel.

Napi események köréből

— **Papszentelés.** Julius 9-én lesz a tonsura és a négy kisebb rend feladása; 12-én a Subdiaconatus, 14-én a Diaconatus és 16-án a Presbyteratus fog feladatni.

— **Jótekonyság.** Boros Károly bethlenfalvi birtokos és szeszgyári r. kath. helyudvarhelyi róm. kath. internatus javára 60 frt alapítványt tett.

— **Jótekonyság.** Püspök ur ő Nagyméltósága a boiczai r. kath. leányiskola szükségleteire 150 frtot; a beihleni róm. kath. templom oltárképe beszerzésére 50 frtot; a magyarigényi plébánia lak kijavítására 577 frt. 50 kr a feynyédi r. kath. iskola és kántori lak építésére 800 frtot; a nagysomkúti r. kath. templom építésére 10 frtot; a torozköz-szentgyörgyi templomnak pluviale beszerzésére 45 frtot; a jobbágyfalvi iskola építésére az eddigin kívül újból 250 frtot; különféle segélyezésekre legkevesebb 120 frtot méltóztatott saját tárczájából adományozni.

— **Nyilvános hála.** Püspök urunk ő Nagyméltósága a málnási adminisztrációra való tekintetből alulírottaknak az egyházmegyei szegény papok és kántorok alapjából 30 frtot kegyeskedett utalványozni. Midőn ezért a nyilvánosság terén is köszönetet mondunk, egyszersmind hő imában kérjük Istent, hogy ő Nagyméltóságát, mint lelki gyermekéi kegyes szívi atyját a legjobb lelki és testi erőben sokáig tartsa meg. Mikóújfal, 1893 június 26-án. Súlyom Géza, legkés. Salamon Márton, kántor.

— **A tanév vége a papnöveldében.** Junius 29-én a „Te Deum“ magasztos hangjai töltik be a templomot, hol iskolák vannak és a hála nemes érzete a sziveket, hogy Isten ez évben is jótéteményeivel elhalmozva egy lépéssel közelebb vitte a nemzet reményét, az ifjuságot ezéjához. A záróünnep ez évben a papnöveldében is rövid, de szép jelenetet képezett. Nagys. és főt. Kovács Simon kanonok rektor ur megható szavakkal hívta fel a növendékeket a mindenkor, de különösen ilyenkor köteles hálaára; megemlékezett az év nevezetesebb eseményeiről, elhunyt 4 testvérünknek örök nyugodalmat kívánt, a haza távozó növendékekhez állásukról, az ahoz illő magaviseletről buzdító szavakat intézett. Ezek után a főt. előjáró urak által tett pályadíjak kiosztása következett. „Mi a lelkész teendője nyomor és inség idején, hogy hívőiben az Isten iránti bizalmat és hitet ne csak megtartsa, hanem még öregbitse?“ Jutalma egy 20 koronás arany, kitzíte ngs. és főt. Kovács Simon rektor ur. Ezen pályázatra beérkezett 3 dolgozat, melyeket a főt. előjáróság bírálta. Díjat elnyerte Csathó Ferencz IV. éves theologus. A másik két dolgozatot, melyeknek szerzői Oláh Károly IV. theol. és Waszilkievich Wiktor II. theol. voltak, 5—5 frttal nagys. és főt. Fábián Sándor püspöki helynök és prodirector ur utalmazta. Értekezés sz. Agoston ezen mondasáról: „En pe-

dig az Evangeliumnak sem hinnék, ha csak nem indítana a kath. egyház tekintélye, mely ha meggyengül, már az evangeliumnak sem hiheték.“ Jutalma 5 frt. Kitzíte főt. Vass Albert theol. tanár ur. Elyyerte Rass Károly III. é. theologus. Ezek után egyéb alapítványi díjak osztottak szét a növendékpapok között u. m. a Kovács Miklós-féle alap kamatjai, azoknak, kik a német nyelv tanulmányában kitzintek, stb. Fogadják e nagylelkű adakozók a növendékpapok legőszintébb köszönetét, és azon jó kívánattal, hogy a vallásnak és tudományoknak még sokáig buzgó pártolói legyenek!

— **Az isteni gondviselés** június 7-én vizsnyu csapással látogatta meg Bogárfalva és Szentlélek két község lakóit. Ugyanis az ugynevezett bogárfalvi patak, — mely rendszer időjárás mellett száraz pataknak nevezhető, — felhőszakadás következtében megáradván, mindent mit útjában talált — száz éves fákat magával sodort. Tizennyolc nagyobb-kisebb épületet pusztított el; tizennégy család maradt hajléktalanul; fájdalom, hét emberélet is a vizár áldozata lett. Főpásztor ur ő Nagyméltósága értesítlvén a megrendítő szomorú eseményről, hogy a károsultak szenvedéseit bár részben enyhítse, a károsultak javára az erdélyi egyházmegyében begyűlt könyöröadományból 50 frt. azaz ötven forintot méltóztatott a károsultaknak legkegyelmesebben küldeni. — Ezen összeg tizennégy legnagyobb kártszenvedett család közt, folyó év június 29-én osztatott ki. Fogadják Főpásztor ur ő Nagyméltósága a kegyes adományáért nyilvánosan is leghálásabb köszönetemet. — Aldja meg a jó Isten ő Nagyméltóságát minden javaival, s tartsa meg drága életét a szűkölködő emberiség javára! Sztlélek, Péterffy József esp. pleb.

— **Hálafülsérek** a papnöveldé folyósóján elhelyezendő stl. képekre: ft. Rettegi József lengyelfalvi lelkész ur 1 frt., ngs. Kovács Ferencz apát pleb. ur 2 frt., tek. Embery Árpád székelyudvarhelyi főgymn. tanár ur 1 frt., nt. Németh Gyula székelyegyházi s. lelkész ur 1 frt., ft. Vass Albert theol. tanár ur 1 frt., Z. I. frt., F. I. frt. Fösszeg 86 frt 50 kr.

— **Közgyűlésünk** csekély érdeklődés mellett f. hó 4-én tartatott meg. Tudjuk, hogy társulatunk összes tagjai el nem zárándokolhatnak városunkba, de azt elvárhatjuk, hogy legalább is legközelebbi szomszédaink ily ünnepélyes alkalmakkor egybegyűljenek és jó tanácsaikkal segítsenek előmozdítani azon szent ügyet, mely elvégre is mindnyájunk ügye. De hát Abrahamnak Lóthoz intézett ezen szavai: „Ha balra megy, én jobbra tartok; ha te a jobbot választod, én balra megyek.“ (Gen. XIII. 9.) jellemzik már ősi idők óta kathol. gondolkodási és cselekvési módunkat. Ezért a sok baj. Pedig együttérzés és összetartás nélkül hiába sopánkodunk, hasztalan tervezgetünk, eredmény nélkül küzdünk. Annál nagyobb meglepéssel és örömmel konstataljuk e helyen is, hogy társulatunk eddigi érdemes alelnöke Dr. Tódor J. elnökké és Tamási A. kanonok alelnökké egyhangulag, igazi lelkesedéssel választottak meg. Társulatunk jövőjének biztosítékát, virágzásának közelgő időszakát látjuk ezen választásban. Isten szent segedelmét kérjük munkáságukra.

— **Pályázat.** A gyergyó-csomafalvi róm. kath. segéd kántortanítói állomás üresedésbe jövén, arra ezennel pályázat hirdettetik. Jövedelmei a következők: a) 45 kalangya rozsképe, b) 55 kalangya zabképe, c) 40 terü bükkfa, melyet a

község vagat fel s rakat össze a tanítói udvaron, d) 120 ft. o. é. a község pénztárából havi részletekben, e) stola-fletékből évenként 40—50 ft. f) ájtatos alapítványból 7 ft. o. é. g) Osporából 26 ft 33 kr. A lakás, a mely áll két tágas szoba, egy konyha, egy kamara, egy nyári konyha és egy pinczéből. Van egy külön istálló, sertésöl, és egy kis veteményes kert. Kötelezettsége az egyházi funkcióknál mint segédkántor segédkezni, mint rendes tanító a reá eső ismétlé és mindennapi tanköteleseket tanítani és a temp-lomi rubák rendben tartására felügyelni. Harangozó és templomseprő külön fizetéssel, a kire ő fog felügyelni. Pályázni akarók a kellő okmányokkal felszerelt pályázatukat 1893 augusztus 10-éig kötelesek alulírott iskolaszéki elnök-höz beadni. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Gyergyó-Csomafalva, 1893 jun. 25-én. Balló János, lelkész és isk. elnök.

— **Pályázati hirdetés.** A kászonujfalvi róm. kath. segédkántornitói állomás ürességbe jövén, erre ezennel pályázat hirdettetik, melynek évi jövedelme: 1) 54 kalangya rozs, 2) 53 kalangya zab, 3) 15 ft ospora, 4) mintegy 26 ft stóla, 5) 30 szekér elegyes tűzifa, 6) az iskola tőke kamatjából püspöki engedély folytán 50 ft o. é. 7) Természetbeni lakás kettős szoba, istálló és csűr. Ezekon kívül veteményes kert. Kötelességei: A kántori teendőkbenni segédkezés, az I, II-ik vegyes osztály önálló vezetése. A személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Pályázni szándékozók felszerelt folyamodványukat legkésőbb július hó 20-ig alólirt lelkési hivatalhoz küldjék be. Megjegyeztetik, hogy a harangozás, templom takarítás, és a sekrestyési teendők egy rendes harangozó által végeztetnek. A megválasztott tanító állását szeptember 15-ig elfoglalni köteles. Az első év próbaév leend. Kászon-Ujfaluban 1893 június 18-án. Veress István, pleb. Illyés András, gondnok.

— **Pályázat.** A segesvári róm. kath. osztatlan elemi népiskolánál ürességbe jött második tanítói állomásra ezenen pályázat hirdettetik. Jövedelme: évi 800 azaz nyolczszáz korona, két öl tűzifa és két szobából álló szállás. Tannyelv magyar, azonban a német nyelvben való jártasság is szükséges. Az orgonálásban való jártasság kívánatos. A kellően felszerelt pályázati kérvények f. é. augusztus hó 10-ig alólirt-hoz beküldendők. Segesvárt (Nagyküküllővármegye) 1893: július 5-én. Weiss József, plebános, iskolaszéki elnök.

— **Pályázat.** A gyulafehérvári róm. kath. elemi fiu iskolánál egy tanítói állás, elhalálozás folytán megüressedvén arra folyó évi július 25-ig terjedő határidővel ezennel pályázat hirdettetik. Az állás javadalmazása: 1) az erdélyi róm. kath. elemi iskolai alaphól évi 99 ft. 2) az erdélyi székes-káptalantól évi 126 ft. 3) a volt várbeli német községi alaphól 52 ft 50 kr. 4) Ugyanonnán szálláspénz 120 ft 5) tandíjból mintegy 120 ft. Pályázók tanképesítési és szolgálati okmányokkal, valamint keresztlevéllel is felszerelt folyamodványukat a kitett határidőn belül alattirt hivatalhoz benyújtatják. A tannyelv magyar. Károlyfehérvárt, 1893 június 28-án. Az erdélyi püspöki hivatal.

— **Pályázat.** A kézdi-pólyáni másod-tanítói állásra pályázatot hirdet az iskolaszék. Javadalma: 300 ft készpénz évente a községi pénztárból előleges havi részletekben. A lakás áll egy szoba, egy konyha, egy kamra és egy pinczéből. Kötelessége az első, második vegyes elemi osztályoknak önálló vezetése és szükség esetén a kántori teendőkbenni segédkezés, ide nem értve a harangozó és sekrestyési teendőket. Pályázni ohajtók: kellően felszerelt folyamodványukat az Iskolaszék-Elnökségéhez augusztus 15-ig mulhatatlanul adják be. Kézdi-Pólyán (Háromszék-megye) Kovács Elek, alesperes plebános, iskolaszéki elnök.

— **Pályázati hirdetés.** A gyergyó-tölgyesi róm. kath. népiskolánál a tanítói állás ürességbe jövén, arra ezenen pályázat hirdettetik. Javadalma: 300 ft o. é. készpénz-havi utólagos részletekben, s ezen kívül esinos és kényelmes lakás, mely áll: 2 szoba, konyha, kamara és pinczéből. Veteményes kert. Intézkedés van tve arra nézve, hogy a pénz fizetés idővel tetemes összeggel gyarapodjék. A tanító kötelessége lesz: a mindennapi és ismétlé tanköteles fiuk tanítása. — Pályázni kívánók felhivatnak, hogy keresztlevéllel, tanképesítő okmánnyal s netán eddigi szolgálataikról szóló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi augusztus hó 15-ig annál inkább küldjék be alólirt-hoz, mert ellenesetben nem fognak figyelembe vétetni. A megválasztott és kinevezett tanító szeptember utolsó napjaiban tartozik állását elfoglalni; véglegesítésre azonban csak egy sikeresen el töltött próbaév után számíthat. Kelt Gyergyó-Tölgyesben-1893. június hó 25-én. Balogh Lajos lelkész, iskolaszéki elnök

— **Pályázat.** Az osdolai róm. kath. segédkántor és tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Ezen állomás jövedelmei: 1) 40 kalongya ős, 40 kalongya tavasz kepe; 2) 100 ft. az iskola pénztárából, 3) 25 terü tűzifa, 4) 25 ft. ospora, 18 ft. stola, 5) 6 ft. 50 kr. az ájtatos alapítványokból, 6) 5 ft. failetmény az iskola pénztárából, 7) két szoba és veteményes kertből álló lakás. Kötelességei: A népiskola I. vegyes osztályát vezetni és a kántori teendőkbenni segédkezni. Felhivatnak mindazon tanító és képezdét végzett tanító jelölt urak, kik ezen állomást elnyerni ohajtják, hogy a szükséges okmányokkal felszerelt pályázatukat folyó év július hó 31-ig alattirt iskolaszéki elnökhöz beadni sziveskedjenek. Osdolan (posta Kézdi-Vásárhely) 1893 július 3. Tamás Dávid plebános, iskolaszéki elnök.

— **Pályázat.** A Katonában ürességben levő róm. k. kántortanítói állásra ezenen folyó évi július végéig terjedő határidővel pályázat hirdettetik: Az állás évi jövedelme: 1) Készpénz 260 ft. 90 kr. 2) 8 hold 900 ööl szántó föld évi jövedelme 40 ft. 3) Lakás: 2 szoba, konyha, pince, külön sütőház, gazdasági épületek. tágas udvar és kert. Kötelessége: A kántori és tanítói teendőken kívül a hétköznapi isteni tiszteltetre való, — ugyszintén a reggeli, déli és esteli — harangozásról gondoskodni. Pályázók kellően felszerelt folyamodványukat a kitett határidőn belül alólirt hivatalhoz beküldhetik. Károlyfehérvárt, 1893 július 6-án. Az erdélyi püspöki hivatal.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt